

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 609/2024-23

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **T-system, s.r.o.**, Banskobystrická 7403/4, Bratislava, IČO 44 685 955, zastúpenej LEGAL CARTEL s.r.o., Na Hrebienku 5433/40, Bratislava, proti rozsudku Okresného súdu Martin č. k. 17Cb/131/2014-415 z 30. septembra 2016, rozsudku Krajského súdu v Žiline č. k. 14Cob/48/2020-806 z 28. januára 2021 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Obdo/42/2021 z 19. apríla 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkové okolnosti prípadu

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 17. júla 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozhodnutiami všeobecných súdov označenými v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje napadnuté rozhodnutia krajského súdu a najvyššieho súdu zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie a priznať jej primerané finančné zadosťučinenie v sume 35 000 eur, ako aj náhradu trov vzniknutých v konaní pred ústavným súdom.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a k nej pripojených príloh vyplýva, že v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 17Cb/131/2014 sa obchodná spoločnosť SAT spol. s.r.o., M. R. Štefánika 16, Martin (ďalej len „žalobkyňa“), domáhala proti sťažovateľke určenia vlastníckeho práva k v žalobe bližšie špecifikovaným nehnuteľnostiam.

3. Napadnutým rozsudkom v spojení s opravnými uzneseniami okresný súd určil, že žalobkyňa je výlučným vlastníkom tam konkretizovaných nehnuteľností, a priznal jej proti sťažovateľke nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

3.1. Z vykonaného dokazovania mal preukázané, že sporné nehnuteľnosti nadobudla obchodná spoločnosť AVEC BUILDING, s.r.o., od spoločnosti NOVALIS, s. r. o., a to v dobrovoľnej dražbe konanej 10. decembra 2012, pričom navrhovateľom dražby bol JUDr. Marián Ďurana, správca konkurznej podstaty úpadcu MISTA s.r.o., v konkurze. Vlastníkom predmetu dražby podľa osvedčenia o priebehu vykonania dražby mala byť spoločnosť NOVALIS, s. r. o., a vydražiteľom AVEC BUILDING, s.r.o. Konštatoval, že dražba, ktorej navrhovateľom nie je skutočný vlastník, ako tomu bolo i v danom prípade, keďže navrhovateľom bola spoločnosť NOVALIS, s. r. o., ktorá nebola skutočným vlastníkom nehnuteľností, je konaním, ktoré sa vedie mimo vôle skutočného vlastníka a ktoré prebieha bez kontroly orgánu verejnej moci. Súčasne dospel k záveru, že vydražiteľ spoločnosť AVEC BUILDING, s.r.o., nebola dobromyseľným nadobúdateľom vo vzťahu k § 446 Obchodného zákonníka a § 93 ods. 3 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o konkurze a reštrukturalizácii“), pretože mala vedomosť, že spoločnosť NOVALIS, s. r. o., nie je vlastníkom sporných nehnuteľností, resp. je oprávnená s nimi nakladať. Uvedená skutočnosť vyplývala z oznámenia o dražbe, notárskej zápisnice, ktorou bol osvedčený priebeh vykonania dobrovoľnej dražby, [REDAKOVANÉ], ako aj z predbežného opatrenia (teraz neodkladného opatrenia, pozn.) okresného súdu, ktorým bolo spoločnosti NOVALIS, s. r. o., uložené, aby nenakladala so spornými nehnuteľnosťami až do právoplatného skončenia konania vedeného pod sp. zn. 18Cb/277/2007. Na základe uvedeného okresný súd vyslovil, že v danom prípade nedošlo k prelomeniu zásady „*nemo plus iuris*“, pričom tak § 93 ods. 3 zákona o konkurze a reštrukturalizácii, ako aj § 446 Obchodného zákonníka pri nadobudnutí vlastníctva predpokladajú dobromyseľnosť nadobúdateľa s tým, že ak sa preukáže, že nadobúdateľ nebol dobromyseľný, tak k nadobudnutiu vlastníctva dôjsť nemôže. Sťažovateľka ako kupujúca uzavrela 11. novembra 2014 so spoločnosťou AVEC BUILDING, s.r.o., ako predávajúcou kúpnu zmluvu, ktorej predmetom boli sporné nehnuteľnosti. Vzhľadom na prijatý záver, že predávajúca nebola vlastníkom uvedených nehnuteľností, nemohlo dôjsť ani k prevodu vlastníckeho práva na sťažovateľku práve v rámci dodržania zásady „*nemo plus iuris*“. Uzavrel, že od vyhlásenia rozsudku okresného súdu sp. zn. 5C/115/2004-80 zo 7. septembra 2005, ktorým bolo určené, že žalobkyňa je výlučným vlastníkom nehnuteľností, ktoré boli predmetom sporu, nedošlo k žiadnemu platnému prevodu alebo prechodu vlastníckeho práva na iného nadobúdateľa, preto okresný súd žalobe vyhovel a vyslovil, že je vlastníkom sporných nehnuteľností.

4. O odvolaní sťažovateľky krajský súd rozhodol napadnutým rozsudkom, ktorým rozsudok okresného súdu potvrdil ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), žalobkyni priznal proti sťažovateľke a intervenientovi (obchodnej spoločnosti AVEC BUILDING, s.r.o.), vystupujúcemu na jej strane, nárok na plnú náhradu trov odvolacieho konania a zamietol návrh sťažovateľky a intervenienta na zastavenie konania. V celom rozsahu sa stotožnil so záverom okresného súdu, že obchodná spoločnosť AVEC BUILDING, s.r.o., nenadobudla z dôvodu absencie jej dobromyseľnosti vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam. Keďže táto obchodná spoločnosť ako predávajúca nebola vlastníkom uvedených nehnuteľností, tak nemohlo dôjsť ani k prevodu vlastníckeho práva na sťažovateľku ako kupujúcu, a to v zmysle

zásady, že nikto nemôže na iného previesť viac práv, ako sa má. Priamo z kúpnej zmluvy (čl. IV bodu 2) uzatvorenej 11. novembra 2014 medzi AVEC BUILDING, s.r.o., a sťažovateľkou vyplýva vedomosť zmluvných strán o poznámkach, ktoré sú k predmetným nehnuteľnostiam zapísané na liste vlastníctva, teda o poznámke o začatí súdneho konania o vydanie veci, ďalej o poznámke o súdnom konaní o vypratanie a vydanie nehnuteľností a taktiež o konaní o žalobe o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam. Okresný súd preto dospel k správne mu záveru, že sťažovateľka nebola dobromyseľná, a preto nemohla platne nadobudnúť k týmto nehnuteľnostiam vlastnícke právo. Zamietnutie návrhu sťažovateľky a intervenienta na zastavenie konania odôvodnil neexistenciou prekážky rozhodnutej veci.

5. Proti napadnutému rozsudku krajského súdu sťažovateľka podala dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodila z § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a), b) a c) CSP.

6. Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľky odmietol ako neprípustné podľa § 447 písm. f) CSP.

6.1. Skonštatoval, že sťažovateľkou namietanú vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP v posudzovanom prípade neidentifikoval, pretože rozsudok odvolacieho súdu nadväzujúci na rozsudok okresného súdu je dostatočný a preskúmateľný a ako celok spĺňa parametre zákonného odôvodnenia.

6.2. Pokiaľ ide o namietané nesprávne právne posúdenie veci podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, dovolací súd uviedol, že sťažovateľkou sformulované otázky nepovažoval za relevantné z hľadiska § 421 ods. 1 CSP. Napriek tomu nezistil, že by v judikatúre najvyššieho súdu dochádzalo k ich rozdielnemu riešeniu, preto podľa jeho názoru sťažovateľka neopodstatnene vyvodzovala prípustnosť dovolania z § 421 ods. 1 písm. c) CSP. Napokon k prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP vyslovil, že sťažovateľka ničím nekonkretizovala, ako sa mal odvolací súd pri posudzovaní zásadnej otázky pre rozhodnutie odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, preto dovolanie vyhodnotil ako neprípustné aj v tejto časti.

II.

Argumentácia sťažovateľky

7. Ústavnoprávne relevantnú argumentáciu sťažovateľky možno vo vzťahu k jednotlivým rozhodnutiam konajúcich súdov zhrnúť nasledovne:

7.1. Vo vzťahu k napadnutému rozsudku okresného súdu sťažovateľka namieta, že

a) rozsudok je nepreskúmateľný a nezrozumiteľný. Tvrdí, že z troch poznámok uvedených na liste vlastníctva nie je možné vyvodiť, že niekto iný je vlastníkom nehnuteľnosti ako ten, kto je ako vlastník zapísaný, keďže poznámky slúžia len na evidenciu existencie spornosti vlastníctva, ale nie na zapísanie cudzieho vlastníctva. Okresný súd pritom opomenul, že konkurzné konanie (v rámci ktorého dochádza k vykonávaniu dražieb) je konaním, nad ktorým vykonáva kontrolu konkurzný súd, ktorý vykonáva nielen generálnu kontrolu v rámci celého konkurzného konania, ale aj kontrolu nad dražbou samotnou;

b) okresný súd sa žiadnym spôsobom nevysporiadal s jej argumentáciou, že žalobkyňa mala možnosť zabrániť speňaženiu sporných nehnuteľností dvomi spôsobmi, a to podaním žaloby o vylúčenie veci z konkurzu alebo podaním žaloby o neplatnosť dražby. Ani jednu z možností však nevyužila, pričom podľa sťažovateľky nemožno pasivitu žalobkyne nahrádzať podaním žaloby o určenie vlastníckeho práva;

- c) bez vysvetlenia odmietol vykonať výsluch konateľ a sťažovateľky a svedka JUDr. Mariana Ďuranu, PhD., ktorý bol správcom konkurznej podstaty úpadcu MISTA s.r.o.;
- d) v dôvodoch napadnutého rozsudku nie je žiadna zmienka o tom, na základe akého titulu žalobkyňa nadobudla vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam, čo zakladá jeho nepreskúmateľnosť, nezrozumiteľnosť a arbitrárnosť.

7.2. Vady ústavnoprávneho významu spočívajú podľa sťažovateľky v tom, že odvolací súd

- a) sa len nekriticky stotožnil s tvrdením okresného súdu odporujúcim realite. Obchodná spoločnosť NOVALIS, s. r. o., totiž nebola navrhovateľom dražby a vydražiteľ AVEC BUILDING, s.r.o., nenadobudol sporné nehnuteľnosti od obchodnej spoločnosti NOVALIS, s. r. o.;
- b) rovnako ako okresný súd poskytol ústavne neakceptovateľný výklad § 93 ods. 3 zákona o konkurze a reštrukturalizácii, pretože nerozlišuje, či kupujúci mal vedomosť len o spornosti vlastníckeho práva alebo vedel, resp. mohol vedieť, že vlastníkom majetku je iná osoba. Z poznámok zapísaných na liste vlastníctva o prebiehajúcich súdnych konaniach totiž vydražiteľ AVEC BUILDING, s.r.o., mohol mať vedomosť len o spornosti práva, a nie o existencii vlastníckeho práva tretej osoby. Podľa absurdného názoru odvolacieho súdu pritom slovné spojenie „*vedel alebo musel vedieť*“ znamená „*mohol mať pochybnosť*“;
- c) síce uznal, že okresný súd neuviedol dôvody, pre ktoré odmietol vykonať výsluch svedka JUDr. Mariana Ďuranu, PhD., no predmetné pochybenie aj tak odobril;
- d) nahradil chýbajúci záver okresného súdu týkajúci sa právneho titulu nadobudnutia vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam žalobkyňou. Odvolací súd tým nielenže porušil základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu, ale aj jej právo na rovnosť v konaní, keďže suploval povinnosť žalobkyne preukázať svoje tvrdenia týkajúce sa nadobudnutia vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam.

7.3. Pokiaľ ide o napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, sťažovateľka argumentuje, že

- a) dovolací súd napriek jej rozsiahlemu dovolaniu koncipoval svoje právne závery iba v rozsahu troch strán;
- b) na prvú dovolaciu otázku najvyšší súd odpovedal tak, že hypotéza právnej normy (§ 93 ods. 3 zákona o konkurze a reštrukturalizácii) vyžaduje vedomosť o vlastníckom práve tretej osoby, čo teda podľa názoru sťažovateľky nemožno zamieňať s pojmom mať pochybnosti, pričom následne však tvrdil, že súdy nižšej inštancie preukázali nedobromyseľnosť sťažovateľky;
- c) dovolací súd odmietol reagovať na ďalšie dovolacie otázky sťažovateľky koncipované v jej dovolaní s odôvodnením, že ide o totožné otázky, len inak sformulované ako tie, ktoré vymedzil v bode 56 napadnutého uznesenia;
- d) hoci sťažovateľka v dovolaní zrozumiteľne vymedzila dôvod prípustnosti podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP a uviedla aj konkrétne rozhodnutia najvyššieho súdu a ústavného súdu, od ktorých sa odvolací súd odchýlil, najvyšší súd rezignoval na svoju povinnosť odpovedať na jej dovolaciu otázku týkajúcu sa dobromyseľnosti nadobúdateľa. Judikatúre ústavného súdu pritom odporuje v tomto smere vyjadrený názor najvyššieho súdu, že ak procesná strana vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania na tom základe, že určitá právna otázka už bola dovolacím súdom vyriešená a odvolací súd sa odklonil od rozhodovacej praxe najvyššieho súdu, nemôže úspešne argumentovať, že tá istá otázka ešte nebola dovolacím súdom vyriešená alebo že je najvyšším súdom rozhodovaná rozdielne.

III. Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

III.1. K napadnutým rozsudkom okresného súdu a krajského súdu:

8. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

9. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Právomoc ústavného súdu je preto subsidiárna a uplatní sa až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť a aj domáhal využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

10. V danom prípade mala sťažovateľka k dispozícii opravný prostriedok, ktorý jej zákon na ochranu jej základných práv účinne poskytuje. Proti napadnutému rozsudku okresného súdu mohla podať (a aj podala) odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom. Ústavný súd preto konštatuje absenciu svojej právomoci na preskúmanie napadnutého rozsudku okresného súdu.

11. Rovnaký záver je potrebné prijať aj vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu, proti ktorému sťažovateľka podala dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodnila existenciou vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP, ako aj nesprávnym právnym posúdením veci podľa § 421 ods. 1 CSP. V ústavnej sťažnosti pritom formuluje námietky, ktoré sa argumentačne významne prekrývajú s dovolacími námietkami, ktoré však boli predmetom preskúmania najvyšším súdom z hľadiska posudzovanej prípustnosti dovolania. V tejto súvislosti ústavný súd zdôrazňuje, že právomoc najvyššieho súdu poskytnúť ochranu právam sťažovateľky označeným v bode 1 tohto uznesenia predchádza oprávneniam ústavného súdu, a to vzhľadom na už zmienený princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy. Existencia opravného konania nepripúšťa možnosť ústavného súdu rozhodovať o napadnutom rozsudku krajského súdu, keďže dovolanie predstavovalo v tomto prípade účinný právny prostriedok ochrany práv sťažovateľky (II. ÚS 345/2020, III. ÚS 39/2022, II. ÚS 251/2024).

12. Na spresnenie ústavný súd dodáva, že sťažovateľka by vo vzťahu k odvolaciemu súdu mohla uplatniť námietky neuplatniteľné v mimoriadnom opravnom prostriedku (pozri IV. ÚS 398/2022, IV. ÚS 404/2022, I. ÚS 198/2024), avšak takéto námietky v ústavnej sťažnosti neidentifikovala, resp. nemožnosť obrátiť sa s takýmto druhom námietok na dovolací súd ani netvrdila.

13. Uplatňujúc princíp subsidiarity právomoci vyplývajúci z čl. 127 ods. 1 ústavy, ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľky v časti smerujúcej proti napadnutým rozsudkom okresného

súdu a krajského súdu podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

III.2. K porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu:

14. Vzhľadom na to, že sťažovateľka namieta porušenie svojho práva na spravodlivé súdne konanie (podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktorým bolo jej dovolanie odmietnuté pre neprípustnosť podľa § 447 písm. f) CSP, ústavný súd sa s prihliadnutím na svoje postavenie ochrancu ústavnosti zameria pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti na posúdenie, či rozhodnutie o dovolaní sťažovateľky zo strany najvyššieho súdu nevybočilo z mantinelov ústavne konformného posúdenia jeho vlastnej právomoci.

15. V tejto súvislosti ústavný súd považuje za žiaduce pripomenúť, že si plne uvedomuje úlohu najvyššieho súdu v civilnom procese, ktorý rozhoduje ako dovolací súd v už právoplatne skončenom spore. Rešpektuje aj jeho vlastnú diskreciu vo vzťahu k posudzovaniu prípustnosti a dôvodnosti dovolania, čo však nevyklučuje, aby ústavný súd v konaní o ústavnej sťažnosti následne preskúmal, či právomoc najvyššieho súdu bola realizovaná ústavne konformným spôsobom. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom jeho kontroly iba vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, I. ÚS 117/05).

16. Postup v súdnom konaní, zisťovanie a hodnotenie skutkového stavu, výklad iných než ústavných predpisov a ich aplikácia sú pri riešení konkrétnych prípadov záležitosťou všeobecných súdov. Ústavnému súdu preto neprislúcha posudzovať zákonnosť vydaných súdnych rozhodnutí za predpokladu, že nimi nebolo porušené ústavou zaručené právo či sloboda. Kritériom na rozhodovanie ústavného súdu musí byť najmä intenzita, akou malo byť zasiahnuté do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou zaručených základných práv alebo slobôd, a v spojitosti s tým zistenie, že v okolnostiach prípadu ide o zásah, ktorý zjavne viedol k obmedzeniu, resp. odopretiu základných práv alebo slobôd (IV. ÚS 238/07, IV. ÚS 70/08).

17. Na podklade uvedených premís sa ústavný súd oboznámil s obsahom napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, pričom pochybenie dosahujúce ústavnoprávnu intenzitu v posudzovanej veci nezistil.

18. Spornou bola v danom prípade otázka (ne)možnosti prelomenia zásady „*nemo plus iuris*“ v súvislosti s nadobudnutím vlastníctva k nehnuteľnosti vydražiteľom (obchodnou spoločnosťou AVEC BUILDING, s.r.o.) na dražbe uskutočnenej v rámci speňažovania majetku úpadcu v konkurznom konaní.

19. Premisa, podľa ktorej *de lege lata* vychádza náš právny poriadok z predpokladu, že ak zákon neustanoví inak, nikto nemôže previesť na iného vlastnícke právo, ktorým sám nemôže disponovať, je podporená judikaturou ústavného súdu, ako aj najvyššieho súdu (m. m. IV. ÚS 59/2021 – *obiter dictum*, obdobne IV. ÚS 431/2023, IV. ÚS 578/2023).

20. Z uznesenia veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu sp. zn. 1VOBdo/2/2020 z 27. apríla 2021 vyplýva, že i keď nemôže platne previesť vlastnícke právo k nehnuteľnosti na inú osobu ten, kto je na základe absolútne neplatného právneho úkonu vedený v katastri nehnuteľností ako vlastník nehnuteľností, dobrá viera nadobúdateľa, že hnutelnú alebo nehnuteľnú vec nadobúda od vlastníka, má vplyv na nadobudnutie vlastníckeho práva, len pokiaľ zákon v taxatívne vymedzených prípadoch nadobudnutie vlastníckeho práva s poukazom na dobrú vieru ich nadobúdateľa výslovne upravuje (§ 486 Občianskeho zákonníka, § 446 Obchodného zákonníka, § 93 ods. 3 zákona o konkurze a reštrukturalizácii, § 19 ods. 3 zákona o cenných papieroch a § 61 Exekučného poriadku). V iných prípadoch právna úprava *de lege lata* nadobudnutie vlastníckeho práva od nevlastníka s poukazom na dobrú vieru nadobúdateľa neumožňuje. Z uvedeného teda vyplýva, že pre nadobudnutie vlastníctva od nevlastníka v zásade nepostačuje samotná dobromyseľnosť nadobúdateľa, že získal vlastníctvo k veci, ale musí ísť o taký prípad dobromyseľnosti, s ktorou je takáto možnosť explicitne normatívne spojená. Dobrá viera nadobúdateľa má tak v súvislosti s nadobudnutím vlastníckeho práva význam iba v konkrétnych prípadoch stanovených zákonom. O taký prípad išlo aj vo veci sťažovateľky.

21. Konajúce súdy preto postupovali v súlade so zákonom o konkurze a reštrukturalizácii, keď sa zaoberali otázkou dobrej viery sťažovateľky (resp. vydražiteľa), pričom zhodne konštatovali, že vydražiteľ – obchodná spoločnosť AVEC BUILDING, s.r.o., nesplnil podmienku dobromyseľnosti, čo ich následne viedlo k záveru, že v danom prípade nedošlo k prelomeniu zásady „*nemo plus iuris*“, a teda že vydražiteľ nenadobudol vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam. Z uvedeného dôvodu preto ako predávajúci ani nemohol platne kúpnu zmluvou previesť vlastnícke právo k nehnuteľnostiam na sťažovateľku ako kupujúcu. Absenciu dobrej viery sťažovateľky, resp. vydražiteľa vyvodili súdy zo zistení, že vydražiteľ mal vedomosť o poznámkach preukazujúcich prebiehajúce sporové konanie týkajúce sa daných nehnuteľností, ktoré boli súčasťou oznámenia o dražbe a boli v danom čase zapísané na liste vlastníctva, ako aj o zákaze nakladať s nehnuteľnosťami, ktorý bol uložený obchodnej spoločnosti NOVALIS, s. r. o., ako osobe, ktorej majetok zabezpečoval záväzky úpadcu. Súčasne akcentovali osobitné postavenie vydražiteľa ako subjektu podnikajúceho v oblasti týkajúcej sa nehnuteľností.

22. Sťažovateľka najvyššiemu súdu v podstatnom vytýka, že napriek jej rozsiahlej dovolacej argumentácii sa obmedzil na nedostatočné odôvodnenie v rozsahu troch strán, pričom na prvú dovoláciu otázku odpovedal protirečivo a zmätočne a ďalšími jasne vymedzenými dovolacími otázkami sa odmietol zaoberať.

23. Z dôvodov napadnutého uznesenia vyplýva, že sťažovateľka v rámci dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP sformulovala (prvú) dovoláciu otázku týkajúcu sa výkladu § 93 ods. 3 zákona o konkurze a reštrukturalizácii, a to konkrétne či sa má zákonná dikcia „*vedel alebo musel vedieť, že úpadca alebo tretia osoba, ktorej majetok zabezpečuje záväzok úpadcu, nie je vlastníkom veci*“ interpretovať doslovne alebo na prijatie záveru o nedobromyseľnosti nadobúdateľa postačuje, že tento mohol mať o vlastníctve úpadcu alebo tretej osoby určité pochybnosti. Takto vymedzenú právnu otázku najvyšší súd nepovažoval za relevantnú z hľadiska § 421 ods. 1 CSP z dôvodu, že jednoznačnú odpoveď na túto otázku poskytuje priamo hypotéza § 93 ods. 3 zákona o konkurze a reštrukturalizácii. Z rovnakého dôvodu nespĺňali kritérium relevantnosti ani ďalšie sťažovateľkou sformulované otázky, ktoré najvyšší súd vyvodil z obsahu dovolacej argumentácie – „*či je vôbec v prípade nadobúdateľa nehnuteľností*

z konkurznej dražby v režime zákona o konkurze a reštrukturalizácii a jeho § 93 ods. 3 v znení od 1. januára 2012 chránená jeho dobrá viera voči prípadnému skutočnému vlastníkovi, alebo je potrebné chrániť práva skutočného vlastníka“ (druhá otázka), alebo „u takéhoto nadobúdateľa je možné chrániť jeho dobrú vieru iba za mimoriadne prísnych kritérií, keď tento by nemal mať akúkoľvek pochybnosť o tom, či úpadca alebo tretia osoba je vlastníkom v konkurze speňažovanej veci,“ (tretia otázka) alebo „v konkrétnom prípade spôsobu nadobudnutia na dražbe v priebehu konkurzu, maximálnu prísnosť voči nadobúdateľovi nemožno požadovať, keďže je potrebné považovať za podstatnú kulmináciu viacerých skutočností, ktoré len v ich vzájomnom súhrne môžu vypovedať o existencii dobrej viery“ (štvrtá otázka). Podľa najvyššieho súdu totiž z § 93 ods. 3 zákona o konkurze a reštrukturalizácii v znení účinnom od 1. januára 2012 nepochybne vyplýva, že predmetné zákonné ustanovenie umožňuje nadobúdateľovi v konkurze nadobudnúť nehnuteľnosť zaradenú do súpisu majetku konkurznej podstaty aj od nevlastníka za predpokladu splnenia podmienky dobromyseľnosti. Pozícia nadobúdateľa je však oslabená tým, že nadobúdateľ nenadobudne vlastníctvo, ak vedel, alebo musel vedieť, že úpadca nie je vlastníkom veci. Podľa názoru dovolacieho súdu tak zákon podmienky, za ktorých nadobúdateľ vlastnícke právo nenadobudne, konkretizoval celkom určitým spôsobom nevzbudzujúcim akúkoľvek pochybnosť (bod 59 napadnutého uznesenia).

24. Napriek tomu, že ústavný súd si dokáže predstaviť presvedčivejšie a precíznejšie odôvodnenie rozhodnutia, ktoré je aj podľa jeho názoru v tejto časti pomerne strohé, nenašiel s ohľadom na okolnosti prejednávanej veci dôvod na svoju kasačnú intervenciu. V tejto súvislosti upriamuje pozornosť na skutočnosť, že závery konajúcich súdov o absencii dobrej viery vydražiteľa plne korešpondujú s tými, ku ktorým tieto súdy dospeli aj v konaní o vydanie (identických) nehnuteľností vedenom okresným súdom pod sp. zn. 21C/19/2008. Aj v predmetnom konaní, v rámci ktorého súdy prejudiciálne posudzovali otázku vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam, bola ako právne významná riešená otázka týkajúca sa dobromyseľnosti vydražiteľa (v danom konaní v procesnom postavení intervenienta, pozn.) v zmysle § 93 ods. 3 zákona o konkurze a reštrukturalizácii. Ústavná udržateľnosť rozsudku krajského súdu sp. zn. 9Co/209/2016 z 30. júna 2016 v spojení s rozsudkom okresného súdu sp. zn. 21C/19/2008 z 8. decembra 2015 a taktiež uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 6Cdo/60/2017 vydaného v uvedenom konaní pritom bola preskúmaná aj ústavným súdom, ktorý v uznesení sp. zn. IV. ÚS 409/2020 z 25. augusta 2020 konštatoval, že záver všeobecných súdov o neexistencii dobromyseľnosti vydražiteľa (resp. sťažovateľky) je odôvodnený ústavne akceptovateľným spôsobom (bod 36 uvedeného uznesenia).

25. V kontexte uvedeného ústavný súd považuje zodpovedanie sťažovateľkou nastolených otázok zo strany najvyššieho súdu za ústavne udržateľné a nepredstavujúce exces dosahujúci ústavnoprávnu intenzitu. Z dôvodov rozhodnutia vyplýva, že najvyšší súd neakceptoval námietku sťažovateľky, že konajúce súdy pochybili v otázke posúdenia dobrej viery, pričom skonštatoval, že koncept dobromyseľnosti bol správne uplatnený aj vo veci sťažovateľky, avšak s tým, že podmienka dobrej viery vyžadovaná § 93 ods. 3 zákona o konkurze a reštrukturalizácii nebola splnená, preto ani nenastal s tým spojený právny následok v podobe nadobudnutia vlastníctva. Ustanovenie § 93 ods. 3 zákona o konkurze a reštrukturalizácii pritom nie je možné vnímať absolútne. V určitých situáciách je totiž aj pri aplikácii predmetného zákonného ustanovenia viac

chránený pôvodný vlastník veci, ako osoba, ktorá vec nadobudla v konkurze od správcu konkurznej podstaty.

26. Ústavný súd súčasne dopĺňa, že v situáciách, keď zákon umožňuje prelomenie právnej zásady „*nemo plus iuris*“, musí byť otázka dobrej viery skúmaná prísne, a teda dobromyseľnosť nadobúdateľa pri nadobudnutí veci od nevlastníka je daná iba vtedy, ak nadobúdateľ objektívne nemal možnosť pri zachovaní maximálne možnej obozretnosti zistiť, že subjekt, ktorý je zapísaný ako vlastník, v skutočnosti vlastníkom nie je, alebo byť nemusí, keďže existujú pochybnosti o jeho vlastníckom práve. Uvedeným sa podľa názoru ústavného súdu vo veci sťažovateľky konajúce súdy dôsledne riadili.

27. Pokiaľ sťažovateľka namieta, že okrem týchto otázok zhrnutých v bode 56 napadnutého uznesenia sa najvyšší súd odmietol ostatnými dovolacími otázkami zaoberať, z predostretej sťažnostnej argumentácie nie je zrejmé, na ktoré zásadné dovolacie otázky sťažovateľka nedostala od najvyššieho súdu náležité odpovede. Sťažovateľka totiž svoju argumentáciu v tomto smere ďalej nerozvíja. Napriek tomu sa ústavný súd oboznámil s dovolaním sťažovateľky (ktoré si vyžiadala od okresného súdu), pričom po konfrontácii jeho obsahu s dôvodmi napadnutého rozhodnutia konštatuje, že najvyšší súd vystihol podstatu dovolacej argumentácie, ktorú tvoril nesúhlas sťažovateľky so závermi konajúcich súdov o jej nedobromyseľnosti pri nadobudnutí vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam v rámci konkurznej dražby. Ak preto najvyšší súd nepovažoval za potrebné venovať sa ďalším, z pohľadu obsahu identickým otázkam sťažovateľky, nepredstavuje to podľa názoru ústavného súdu zásah do jej práva na spravodlivé súdne konanie.

28. Sťažovateľka ďalej v ústavnej sťažnosti vyjadruje nespokojnosť s tým, ako sa najvyšší súd vysporiadal s uplatneným dôvodom prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, keďže tento dôvod prípustnosti vymedzila „*pomerne zrozumiteľne*“, pričom označila konkrétne rozhodnutia najvyššieho súdu aj ústavného súdu, od ktorých záverov sa mal odvolací súd odkloniť. Odkazuje pritom na konkrétne pasáže svojho dovolania (strany 28 a 37), z ktorých je evidentné, že mala na mysli dôvod prípustnosti podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

29. K odmietnutiu dovolania pre nesplnenie náležitostí zadefinovania dôvodu prípustnosti mimoriadneho opravného prostriedku ústavný súd považuje za potrebné uviesť, že aj keď jeho aktuálna judikatúra uprednostňuje materiálny prístup k vymedzeniu dovolacích dôvodov zo strany najvyššieho súdu, čo znamená, že najvyšší súd by sa mal pokúsiť autenticky porozumieť dovolateľovi – jeho textu ako celku (pozri I. ÚS 336/2019), je zároveň potrebné, aby „právna otázka z dovolania jasne vyčnievala a takisto aby z dovolania vyčnievalo aj právne posúdenie veci, ktoré pokladá dovolateľ za nesprávne s uvedením toho, v čom má spočívať táto nesprávnosť...“ Sťažovateľ, resp. jeho advokát „preto musí pripraviť jasné, vecné a zmysluplné vymedzenie namietaného nesprávneho právneho posúdenia spornej právnej otázky.“ (I. ÚS 115/2020, IV. ÚS 275/2023).

30. S cieľom posúdenia dôvodnosti uplatnených námietok sťažovateľky sa ústavný súd oboznámil s tými časťami dovolania, na ktoré sťažovateľka v ústavnej sťažnosti poukazuje, pričom konštatuje, že závery najvyššieho súdu vo vzťahu k odmietnutiu dovolania pre neprípustnosť nenesú znaky arbitrárnosti ani extrémneho vybočenia zo štandardov uplatňovaných v rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, tak ako to tvrdí sťažovateľka v ústavnej sťažnosti. Ani predostretá sťažnostná

argumentácia pritom nie je spôsobilá spochybniť ich ústavnú udržateľnosť, keďže ani z dôvodov ústavnej sťažnosti jednoznačne nevyplýva, pri riešení ktorých otázok sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu. Ak sťažovateľka v dovolaní (strana 28) tvrdila, že odvolací súd nerešpektoval kritériá dobromyseľnosti v zmysle rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/142/2019, 6Cdo/71/2011, 4Cdo/95/2019 a ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 460/2017, I. ÚS 151/2016, I. ÚS 549/2015, je potrebné uviesť, že najvyšší súd na sťažovateľkou uvádzanú judikatúru reflektoval a s ohľadom na namietané rozdielne riešenie otázky nadobudnutia vlastníckeho práva od nevlastníka, túto otázku podľa obsahu podradil pod § 421 ods. 1 písm. c) CSP. Skonštatoval však, že v rozhodnutiach, na ktoré sťažovateľka odkazovala, nebola riešená otázka nadobúdania vlastníckeho práva k nehnuteľnosti zapísanej do súpisu za situácie, že úpadca nebol vlastníkom v zmysle § 93 ods. 3 zákona o konkurze a reštrukturalizácii v znení účinnom od 1. januára 2012 (bod 62 napadnutého uznesenia). Je pritom potrebné doplniť, že rozhodnutím veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu sp. zn. 1VObdo/2/2020 došlo k zjednoteniu judikatúry v otázke možnosti nadobudnutia vlastníckeho práva od nevlastníka na základe dobrej viery nadobúdateľa a s tým spojeného prelomenia právnej zásady „*nemo plus iuris*“.

31. Dovolací súd, do ktorého rúk patrí posúdenie prípustnosti dovolania, pritom nie je viazaný tým, čo uvedie dovolateľ vo vzťahu k jeho subjektívnemu pocitu o prípustnosti dovolania, a už v žiadnom prípade nie je viazaný dovolateľom označeným konkrétnym písmenom obsiahnutým v § 421 ods. 1 CSP. Rovnako nie je viazaný (a zároveň obmedzený) rozhodnutiami najvyššieho súdu označenými dovolateľom.

32. O náležitom vymedzení dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP nesvedčí ani argumentácia sťažovateľky obsiahnutá na strane 36 jej dovolania, keďže na tomto mieste výslovne vytýka odvolaciemu súdu nevysporiadanie sa so skutočnosťou, že správca konkurznej podstaty nezapísal v súpise majetku žiadnu poznámku o nárokoch uplatnených inými osobami alebo poznámku o iných dôvodoch, ktoré spochybňujú zaradenie majetku do súpisu podľa § 78 ods. 1 zákona o konkurze a reštrukturalizácii.

33. Vo vzájomnej nadväznosti na dosiaľ uvedené tak ústavný súd konštatuje, že záver najvyššieho súdu o nedostatočnom vymedzení dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, ktorý vyústil do odmietnutia dovolania pre jeho neprípustnosť, nenasvedčuje arbitrárnosti napadnutého uznesenia.

34. Sumarizujúc uvedené, ústavný súd uzatvára, že namietané uznesenie nepredstavuje výsledok takej interpretácie a aplikácie zákona, ktorá by sa od znenia príslušných ustanovení odchyľila natoľko, aby tým došlo k popretiu ich významu a účelu, a vyžadovala by korekciu zo strany ústavného súdu. Záver najvyššieho súdu o odmietnutí dovolania sťažovateľky je preto založený na ústavne konformnom výklade právnej úpravy prípustnosti dovolania. Podľa názoru ústavného súdu preto nedošlo k zásahu do základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ani jej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto ústavnú sťažnosť aj v tejto časti odmietol pre jej zjavnú neopodstatnenosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.3. K porušeniu základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým uznesením najvyššieho súdu:

35. Z dôvodov ústavnej sťažnosti je zrejmé, že sťažovateľka porušenie svojho základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, ako aj práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu odvíja od namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V dôsledku absencie porušenia základného práva zaručeného podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemohlo dôjsť ani k porušeniu sťažovateľkou označených vlastníckych práv. Aj v tejto časti preto bolo potrebné ústavnú sťažnosť odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

36. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, bolo bez významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľky uvedenými v petite jej ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 30. októbra 2024

Miloš Maďar
predseda senátu